

Виклад навчального матеріалу з курсу «Історія економіки та економічних думки» у формі структурно-логічних схем і порівняльних таблиць надає можливість схематизувати великий за змістовним обсягом матеріал і поглибити його розуміння, показати логічний взаємозв'язок між розділами та темами курсу. Такий виклад спрямовує на поглиблене вивчення та творче осмислення матеріалу, забезпечує суттєву допомогу у мисленнєвій роботі. Унаочнення абстрактних уявлень у схематичній формі дозволяє задіяти зорову пам'ять, повніше сприйняти лекційний матеріал і ґрунтовніше засвоїти ключові положення теоретичного та генетичного характеру. Особливе значення схематизація відіграє у формуванні цілісного уявлення про еволюцію економічної науки.

Наявність такого посібника робить його опорним засобом у навчально-методичному забезпеченні як підготовки та проведення аудиторних занять, так і самостійного вивчення дисципліни студентами всіх форм навчання. Він логічно доповнює підручник з курсу «Історії економіки та економічної думки» та поглиблює знання студентів, що його вивчають. За його допомогою стає можливим інтенсифікувати використання лекційного часу, зменшити його витрати на викладання лекційного матеріалу. Він дозволяє активізувати самостійну роботу студентів при опануванні дисципліни, в більшому обсязі охопити її найбільш важливі аспекти.

Така форма викладу навчального матеріалу забезпечує систематизацію знань про факти і події історичного значення, що справили особливий вплив на розвиток господарських систем, дозволяє здійснювати порівнювання альтернативних теоретичних підходів і висновків, користування сучасним інструментарієм і методами наукового економічного аналізу.

За допомогою схематизації з'являється можливість у більш повній реалізації дійсного потенціалу історико-генетичного методу, який дає змогу розглядати предмет дослідження в часі, передбачає аналіз процесу виникнення предмету, основні етапи і тенденції господарського розвитку. У схемі унаочнюється цей генезис, за її допомогою можна бачити «зв'язок часу» в історичних фактах і подіях, показати у всій їх сукупності вплив різних чинників на господарську діяльність у певний історичний період.

Досвід кафедри переконує, що застосування у методичному забезпеченні вивчення дисциплін тільки презентаційної форми є недостатнім, оскільки остання є ефективнішим засобом для викладача в процесі подачі ним матеріалу на лекційних заняттях. На етапі ж самостійного опанування цим матеріалом для студента більш результативною є структурно-логічна, схематична форма його викладу, тому вона повинна доповнювати той методичний сучасний арсенал, що активізує мисленнєво-аналітичну роботу студента.

*Прохорова Є.В. , к.е.н., доцент,
доцент кафедри стратегії підприємств*

СТВОРЕННЯ ПЕРЕДУМОВ ДО ПЕРЕТВОРЕННЯ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ НА ОРГАНІЗАЦІЮ, ЩО НАВЧАЄТЬСЯ

Більшість дослідників вважають здатність підприємств до навчання єдиною конкурентною перевагою, яку важко або неможливо повторити та яка постійно поновлюється у сучасному високо конкурентному світі. У конкурентному середовищі на ринку освітніх послуг для залучення студентів недостатньо лише висококваліфікованих викладачів. Університет як відкрита система має бути гнучким та адаптивним: навчальні плани слід постійно оновлювати з урахуванням потреб ринку праці.

Хоча призначення вищих навчальних закладів — надання освітніх послуг, або навчання студентів, часто самі по собі університети не відповідають ознакам організації, що навчається. Це, організації, які включають висококваліфікованих фахівців (викладачів), які певною мірою є ізольованими в межах своїх навчальних дисциплін, кафедр, факультетів або спеціальностей. Організаційна структура університетів, як правило, включає факультети, кафедри та загально університетські підрозділи, які підпорядковуються ректору та наглядовій раді. Зв'язки по горизонталі між факультетами та кафедрами майже відсутні, хоча саме такі зв'язки мають бути активізовані з метою підвищення якості змісту навчальних планів підготовки фахівців.

При формуванні сертифікаційної програми «Бізнес-аналітика» (вибіркової складової навчального плану підготовки бакалаврів за напрямом «Економіка підприємства») на початку 2012 року мало місце узгодження змісту навчальних дисциплін між випускаючою кафедрою стратегії підприємств та трьома іншими кафедрами, які входять до різних факультетів університету (кафедрою філософії — кредитно-економічний факультет, кафедрою інформатики — факультет інформаційних систем і технологій і кафедрою інформаційних систем в економіці — факультет інформаційних систем і технологій).

Разом з тим, що стосується змісту нормативних дисциплін циклу загальноекономічної підготовки, не завжди вдається досягти порозуміння між випускаючими кафедрами і тими, які забезпечують викладання певних дисциплін. Зокрема, фахівці кафедри стратегії підприємств неодноразово намагались узгодити з кафедрою обліку в кредитних та бюджетних установах і економічного аналізу зміст дисципліни «Економічний аналіз», щоб уникнути дублювання певних тем або методів аналізу, які розглядаються у дисциплінах фахової підготовки. Але зміст нормативної дисципліни кафедрою обліку в кредитних та бюджетних установах і економічного аналізу не переглядався, що призводить з одного боку, до переобтяження змісту дисципліни «Економічний аналіз» специфічними методами аналізу, а, з іншого, до дублювання матеріалу в дисциплінах загальноекономічної та фахової підготовки.

Для покращення якості навчальних планів підготовки фахівців необхідно змінювати організаційну культуру університетів, заохочуючи обмін та обговорення інформації про зміст навчальних дисциплін між викладачами всіх кафедр і факультетів, які формують майбутнього фахівця незалежно від спеціальності. При цьому стануть у нагоді структурно-логічні схеми змісту дисциплін і перелік компетенцій, які формуються при опануванні кожної дисципліни. Розробка зазначених документів дозволить переглянути зміст дисциплін, включених до навчальних планів, з точки зору попередження дублювання матеріалу в різних дисциплінах, а також виявлення можливих прогалин у формуванні професійних компетенцій майбутніх випускників.

Таким чином, слід удосконалювати організаційну структуру та організаційну культуру вищих навчальних закладів, перетворюючи останні на організації, які не тільки навчають інших, але й навчаються самі.

*Рєпіна І. М., к.е.н., доцент
кафедри економіки підприємств*

ДИСЦИПЛІНА «ФАХОВА НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА»: ШЛЯХ СТУДЕНТА ДО НАУКИ

Органічною складовою цілісної системи професійної підготовки фахівців з вищою освітою в університеті є науково-дослідна робота студентів. Науково-дослідницька робота — це інтелектуальна праця, спрямована на придбання знань, умінь і навичок. Кожен фахівець повинен мати уявлення про методику й організацію науково-дослідницької діяльності, про науку та основні її поняття.

На нашу думку, віднесення дисциплін до наук має відбуватися шляхом включення в їх зміст інструментів наукового методу для отримання наукових знань. Це спостереження, експеримент з вимірюваннями, аналіз результатів, розробку гіпотез, теорій і формулювання законів із обов'язковою вимогою повторюваності результату і ретельної перевірки. Притримуючись даної думки, кафедра економіки підприємств у робочі плани підготовки студентів включає комплексні завдання дослідно-аналітичного характеру на базі реально діючих підприємств, широко використовує інтерактивні методи навчання, що активують розвиток наукового мислення.

Кафедра економіки підприємств неодноразово наголошувала про необхідність посилення наукового спрямування студентів у ході навчання. У 2003 році ініціювала введення у навчальний план підготовки бакалаврів за спеціальністю «Економіка підприємства» дисципліни «Науковий семінар+курсова есе». На сьогоднішній день це вже нормативна дисципліна на 5 кредитів «Фахова науково-дослідна робота».

Викладання у ВНЗ дисципліни «Фахова науково-дослідна робота» є ефективним засобом об'єктивного вияву обдарованої студентської молоді, реалізації її творчих здібностей, стимулювання потреби у творчому оволодінні знаннями, активізації навчально-пізнавальної діяльності.

У межах даної дисципліни цікавим виявився експеримент з персоналізації науковців студентами:

- *Тест 1: Вкажіть кого з науковців зображених на ілюстраціях :*

